

PADDENSTOELENONDERZOEK NEDERLAND

Ministerie van LVVN
T.a.v. Staatssecretaris LVVN
Dhr. J. Rummenie

Betreft: Reactie Consultatie Landelijke Doelen Natura 2000

Nijmegen, 30 mei 2025

Geachte heer Rummenie,

Paddenstoelenonderzoek Nederland reageert graag op de voorgenomen landelijke doelen Natura 2000. Positief vinden we dat de herijking van de landelijke Natura 2000-doelen plaatsvindt. Daarin zien we kansen en noodzaak om ook voor schimmels / paddenstoelen landelijke doelen te formuleren.

Paddenstoelen zijn onmisbaar voor onze natuur. Paddenstoelen dragen met ongeveer 6000 soorten in Nederland voor een groot deel bij aan onze biodiversiteit en zijn naast insecten de grootste soortgroep. Zij vervullen een essentiële rol in bijna alle terrestrische ecosystemen. De slechte staat van bossen en natuurgebieden wordt voor een deel veroorzaakt door de achteruitgang van schimmels waarvan bomen en planten direct afhankelijk zijn voor water en voedingsstoffen. Onzichtbaar voor het blote oog werken ze aan de kringloop van voedingsstoffen in de natuur. Talloze organismen zijn rechtstreeks of indirect afhankelijk van de activiteiten van schimmels, waarvan paddenstoelen de vruchtlichamen zijn.

Schimmels staan aan de basis van onze natuur. Zonder schimmels is het leven op aarde zoals we dat nu kennen niet mogelijk. De diversiteit van deze soortgroep staat onder druk. Dit verdient onze onverdeelde aandacht. Toch is deze rol van paddenstoelen onderbelicht gebleven en worden ze nauwelijks meegenomen in beleid voor beheer en bescherming van natuur. En dat is een gemiste kans, want naast de essentiële ecologische rol die ze vervullen, zijn paddenstoelen goede indicatoren die snel reageren op veranderende omstandigheden en drukfactoren die ook andere groepen organismen treffen.

Vanuit de historie is in natuurbeleid en natuurbeheer nauwelijks aandacht voor paddenstoelen. Voor effectief herstel van natuur is meer kennis over de ecologische rol van schimmels nodig bij beleidsmakers en beheerders.

Een actuele en wetenschappelijk onderbouwde bijstelling van de landelijke Natura 2000-doelen is nodig om effectief natuurherstel te kunnen realiseren. Helaas schieten de voorgestelde conceptdoelen nog tekort om het gewenste doel -natuurherstel in Nederland - daadwerkelijk te bereiken, wij lichten dat hieronder nader toe.

1. Ontbrekende doelen voor soorten

Paddenstoelen maken op dit moment formeel geen onderdeel uit van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de landelijke Natura 2000 doelen. Dat is een grote omissie:

- Om onze natuur weer gezond te krijgen is een rijke schimmelflora essentieel. De unieke relaties tussen paddenstoelen en planten en bomen staan aan de basis van onze ecosystemen. Het beeld van Vliegenzwammen onder een berk betekent dat er in de bodem actief gewerkt wordt door beiden aan de uitwisseling van water en voedingsstoffen, en dat deze samenleving noodzakelijk is om het hele ecosysteem in stand te houden.
- Over het algemeen is de toestand van schimmels / paddenstoelen in de bestaande natura 2000 gebieden slecht en met name op de zandgronden en in het heuvelland alarmerend slecht. Dat versterkt de formele constatering over de onvoldoende staat van instandhouding zoals getoond in de overzichten in de stukken.

Paddenstoelenonderzoek Nederland, Onderzoekt en beschermt paddenstoelen in hun leefomgeving.

Paddenstoelenonderzoek Nederland is onderdeel van Stichting Natuur Onderzoek Nederland.

Paddenstoelenonderzoek Nederland
Toernooiveld 1 - 6525 ED Nijmegen
Postbus 9010 - 6500 GL Nijmegen
T: 024 - 7 410 660 (alg.)
www.paddenstoelenonderzoek.nl

PADDENSTOELENONDERZOEK NEDERLAND

- Ectomycorrhiza-paddenstoelen zijn zeer gevoelig voor stikstof en veel soorten zijn uit onze bossen en lanen verdwenen. Als goede stikstofindicatoren zouden paddenstoelen een belangrijke rol moeten spelen in het bepalen van de staat van instandhouding, in ieder geval te beginnen in bossen.
- Paddenstoelen kunnen als indicator voor verandering/achteruitgang van het bodemleven fungeren en daarmee belangrijke informatie geven over de staat van de natuur en natuurherstel. Dit thema vraagt nog nader onderzoek en uitwerking, maar wordt algemeen beschouwd als waardevolle natuurinformatie.
- Het ontbreken van beschermde soorten paddenstoelen in de habitatrictlijn is nadelig; in beleid en beheer wordt er daardoor nauwelijks rekening gehouden met paddenstoelen. Daarmee wordt er ook geen rekening gehouden met habitatdestructie van voor paddenstoelen belangrijke habitats die ontbreken in de Habitatrictlijn, bijvoorbeeld dennenbossen (naaldbossen).

Voor paddenstoelen zijn nog geen landelijke doelen geformuleerd. Veel van deze soorten zijn in een ongunstige staat van instandhouding en daarmee ook de habitats waarin ze voorkomen. Voor al deze soorten zijn er herstelverplichtingen. Wij verzoeken u de ontbrekende landelijke doelen voor Paddenstoelen mee te nemen bij de definitieve vaststelling van de landelijke Natura 2000-doelen.

2. Methode vaststelling van de Favourable Reference Values (FRV's) en Staat van Instandhouding parameters (SVI) op grond van specifieke monitoring

Voor SVI wordt momenteel hoofdzakelijk gebruik gemaakt van verspreidingsgegevens (uit de NDDF), gecombineerd met expert judgement voor het invullen van de SVI parameters. In deze gegevens zit veel ruis die een goede uitspraak over de SVI parameters bemoeilijkt. Bovendien geven deze gegevens geen inzicht in de ontwikkelingen in populaties op basis van het aantal dieren, iets wat wel gevraagd wordt. De SVI's voor leefgebied en toekomstperspectief zijn op basis van de huidige gegevens niet te bepalen en gebeuren vrijwel volledig op basis van expert judgement. Door bovenstaande kunnen verkeerde/onvolledige inschattingen gedaan worden. Expert judgement leidt bovendien tot uitspraken die aan de voorzichtige kant zijn, waardoor situaties negatiever worden ingeschat dan ze mogelijk in werkelijkheid zijn. Voor gedegen accurate uitspraken voor de verschillende SVI parameters is het noodzakelijk om een specifieke monitoring op te zetten die gericht is op het bepalen van de SVI parameters. Dit betekent vaste meetpunten (een steekproef van Nederland) die per periode van 6 jaar voldoende onderzocht worden om uitspraken over de SVI-parameters en veranderingen hierin te kunnen doen. Deels kan hierbij gebruik gemaakt worden van bestaande meetpunten (bijvoorbeeld vanuit NEM, N2000-monitoring en ANLb-monitoring). Naast het inventariseren van de doelsoorten is het hierbij belangrijk om ook de habitatparameters van de soorten te inventariseren (hierdoor ontstaat inzicht in de omvang en de ontwikkeling van drukfactoren en het effect van natuurherstelmaatregelen).

3. Te lage doelen voor soorten en habitattypen

Voor een aanzienlijk deel van de soorten en habitattypen zijn doelen vastgesteld die lager liggen dan de wetenschappelijk geadviseerde waarden. Vaak is gekozen voor het midden van een bandbreedte, terwijl het hanteren van de bovengrens juist wenselijk is om voldoende ecologische zekerheid in te bouwen. Zeker als herstelmaatregelen lokaal niet haalbaar blijken, is het van belang om elders ruimte te hebben via hogere landelijke doelen. Wij verzoeken u de landelijke doelen aan te scherpen door de bovengrens van de wetenschappelijke bandbreedtes als uitgangspunt te nemen, om zo meer ecologische zekerheid en flexibiliteit te creëren.

4. Onvoldoende onzekerheidsmarge

Het hanteren van het strikt noodzakelijke als doel, zonder marge voor onzekerheden in uitvoering en ecologische condities, maakt dat het niet halen van een doel automatisch leidt tot het niet behalen van de gunstige staat van instandhouding. Daarmee is het juridisch en ecologisch kwetsbaar beleid. Door doelen iets hoger te stellen dan het strikt noodzakelijke wordt ruimte gecreëerd voor tegenvallers én flexibiliteit bij gebiedsgerichte afwegingen. Wij verzoeken u om in de definitieve vaststelling van de doelen structureel een

PADDENSTOELENONDERZOEK NEDERLAND

ecologische onzekerheidsmarge in te bouwen, zodat het beleid juridisch robuuster en ecologisch effectiever wordt.

5. Onvoldoende aansluiting op de Natuurherstelverordening (NHV)

In de NHV is vastgelegd dat herstelmaatregelen uiterlijk in 2050 genomen moeten zijn voor nagenoeg de volledige benodigde referentieoppervlakte. Bij uitzondering kan er uitgeweken worden naar een percentage tussen de 90 en 100%. In de voorgestelde doelen wordt echter in meerdere gevallen onder de 90% van deze oppervlakte gebleven, zonder ecologische motivering. Dit is niet in lijn met de verordening en ondermijnt de juridische houdbaarheid van het nationale herstelplan. Wij verzoeken u de voorgestelde doelen in lijn te brengen met de verplichtingen uit de NHV, door minimaal de volledige benodigde referentieoppervlakte als uitgangspunt te hanteren.

Tot slot vragen wij om meer transparantie in de onderbouwing van keuzes die afwijken van wetenschappelijke adviezen, een gedegen onderbouwing voorkomt juridische problemen op een later moment en draagt bij aan maatschappelijk draagvlak.

Wij danken u voor de mogelijkheid tot inspraak en hopen dat bovenstaande aandachtspunten worden meegenomen bij het vaststellen van de definitieve landelijke doelen.

Hoogachtend,

Paddenstoelenonderzoek Nederland